

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр-кт Берестейський, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

**Керівникам департаментів
освіти і науки обласних,
Київської міської державних
(військових) адміністрацій**

Про посилення заходів безпеки

Шановні колеги!

Після приєднання України до Декларації про безпеку шкіл (Safe Schools Declaration) перед державою, засновниками та керівниками закладів освіти постала низка зобов'язань для попередження і реагування на напади та використання закладів освіти у військових цілях у період збройного конфлікту.

Зважаючи, що наразі освітній процес у закладах освіти України організовується та здійснюється в умовах воєнного стану, ведення бойових дій, що призводить до підвищення рівня небезпечних ситуацій у закладах освіти, пов'язаних із ризиком загрози терористичних актів, обстрілів закладів освіти, є потреба підвищення рівня захисту учасників освітнього процесу та зменшення загрози завдання шкоди життю та здоров'ю здобувачам освіти, педагогічним працівникам, іншим працівникам закладів освіти.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2021 року № 898 затверджено План заходів щодо реалізації Декларації про безпеку шкіл. Розпорядженням Кабінету міністрів України від 07 квітня 2023 року № 301 схвалено Концепцію безпеки закладів освіти.

Серед основних завдань, визначених Концепцією безпеки закладів освіти, є, зокрема, ефективне попередження та протидія негативним безпековим явищам в освітньому середовищі та формування компетентностей безпеки в учасників освітнього процесу.

Забезпечення виконання зазначених завдань можливе шляхом впровадження алгоритму дій у разі виникнення небезпечних ситуацій, виявлення вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів у закладі освіти, впровадження алгоритму дій у разі виникнення небезпечних ситуацій, виявлення вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів у закладі освіти, запровадження обов'язкового підвищення кваліфікації, рівня обізнаності та підготовки педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів

МОН № 1/8282-25 від 25.04.2025

Підписав: Кузьмичова Надія Юріївна

Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000620F3A00B967D900

Дійсний: з 26.09.2024 0:00:00 по 25.09.2026 23:59:59

освіти з безпекових питань, питань базових психологічних втручань, основ психологічної самодопомоги і прав, свобод та обов'язків громадянина.

З метою запобігання негативним явищам у закладах освіти, пов'язаних із ризиками проникнення до закладів освіти сторонніх осіб, занесення на територію та в приміщення закладів освіти невідомих підозрілих та небезпечних предметів, Міністерство освіти і науки України наголошує на необхідності проведення заходів щодо підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу з питань запобігання ризикам, пов'язаним з вибухонебезпечними чи підозрілими предметами, та правил поведінки з такими предметами (додаткові матеріали додаються).

З урахуванням зазначеного, просимо:

1) забезпечити проведення в усіх закладах освіти занять із питань запобігання ризикам, пов'язаним з вибухонебезпечними чи підозрілими предметами, та правил поведінки з ними;

2) сприяти проведенню комплексу навчальних заходів щодо відпрацювання алгоритмів дій у разі нападу або ризику нападу, евакуації учасників освітнього процесу;

3) вжити заходів щодо проведення зустрічей (нарад, вебінарів, круглих столів тощо), у тому числі у форматі онлайн, з керівниками закладів освіти з питань запобігання ризикам, пов'язаним з вибухонебезпечними чи підозрілими предметами;

4) провести профілактично-роз'яснювальну роботу серед учасників освітнього процесу з питань запобігання ризикам, пов'язаним з вибухонебезпечними чи підозрілими предметами, та правил поведінки з такими предметами;

5) сприяти залученню до проведення профілактично-роз'яснювальних заходів відповідальних працівників територіальних органів управління Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

6) про результати проведеної роботи, кількість учасників освітнього процесу, залучених працівників відповідних структурних підрозділів НПУ та ДСНС до 22.05.2025 поінформувати Міністерство освіти і науки України.

Додаток: матеріали на 17 арк. в 1 прим.

З повагою
Заступник Міністра

Надія КУЗЬМИЧОВА

Дії

під час виявлення небезпечного предмету та нападу на заклад освіти

1. Механізм взаємодії посадових осіб Національної поліції України, місцевих органів управління освітою, закладів освіти всіх форм власності та підпорядкування, їх засновників, підприємств, установ та організацій щодо раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти, а також рекомендації щодо безпеки, поведінки та дій в таких умовах.

2. Організація взаємодії щодо раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти має на меті:

1) захист прав, інтересів і свобод, життя і здоров'я людини та громадянина, суспільства та держави від протиправних посягань під час освітнього процесу;

2) створення умов для організації безпечного освітнього середовища, зокрема в частині гарантування для всіх учасників освітнього процесу безпечних умов для навчання та праці.

3. Основні терміни:

1) зона підвищеного ризику – зона (територія) реальної загрози злочинних посягань, внаслідок якої за певних обставин може створитися загроза життю і здоров'ю людей;

2) напад на заклад освіти – застосування особою або групою осіб насильства (із застосуванням різних видів зброї або без зброї) на території закладу освіти, яке може загрожувати життю та здоров'ю учасників освітнього процесу;

3) працівник закладу освіти – педагогічні та непедагогічні працівники закладу освіти за посадою;

4) раннє попередження нападу на заклад освіти – це заходи, які організовуються та проводяться у закладах освіти щодо створення безпечних умов перебування учасників освітнього процесу, проведення профілактичних та інформаційно-просвітницьких заходів щодо розгляду питань, які стосуються попередження та правил поведінки у разі нападу на заклад освіти;

5) технічні засоби охорони – технічні засоби (система, прилади та обладнання, ручна система тривожної (охоронної і охоронно-пожежної) сигналізації), що використовуються для виявлення, оповіщення і попередження про наявність небезпеки для життя людей та (або) майна.

4. Інші терміни в значеннях, наведених у Кодексі цивільного захисту України, Законах України «Про освіту», «Про Національну поліцію», «Про боротьбу з тероризмом», «Про Службу безпеки України», Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23 травня 2017 року № 440, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 15 червня 2017 року за № 750/30618 (зі змінами), Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 08 лютого 2019 року № 100, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 березня 2019 року за № 223/33194 (із змінами), Інструкції про поведження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 19 серпня 2019 року № 691, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 04 жовтня 2019 року за № 1081/34052, Положенні про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2017 року № 733.

II. Порядок дій учасників освітнього процесу закладу освіти щодо раннього попередження та евакуації в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти

1. Засновник закладу освіти або уповноважений ним орган (особа) (далі – засновник закладу освіти) з метою створення умов для безпечного освітнього середовища, зокрема в частині гарантування для всіх учасників освітнього процесу безпечних умов для навчання здобувачів освіти, роботи педагогічних та інших працівників закладу освіти зобов'язаний:

1) вживати додаткових заходів щодо інженерно-технічної оснащеності закладу освіти;

2) порушувати питання про затвердження відповідної статті витрат у кошторисі закладу освіти до відповідної територіальної громади для вжиття заходів щодо інженерно-технічної оснащеності закладу освіти у разі потреби;

3) вживати заходи для завчасного забезпечення учасників освітнього процесу індивідуальними засобами захисту органів дихання та шкіри;

4) сприяти створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти, а також вживати заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг та супроводу здобувачам освіти, які стали свідками або постраждали від нападу або ризику нападу на заклад освіти;

5) вживати заходів щодо встановлення аварійної системи електропостачання засобів подання сигналів оповіщення, у разі необхідності додатково встановити технічні засоби охорони в зонах підвищеного ризику;

6) завчасно підготувати (придбати) індивідуальні засоби захисту органів дихання та шкіри для учасників освітнього процесу.

2. Керівник закладу освіти з метою створення безпечного освітнього середовища, зокрема в частині гарантування для всіх учасників освітнього процесу безпечних умов для навчання здобувачів освіти та для роботи педагогічних та інших працівників закладу освіти зобов'язаний:

1) організовувати, забезпечувати та контролювати виконання заходів, спрямованих на створення безпечних умов перебування учасників освітнього процесу в закладі освіти;

2) забезпечити розробку і затвердити орієнтовний план евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти та порядок оповіщення учасників освітнього процесу, що встановлюють обов'язки і дії працівників на випадок виникнення нападу на заклад освіти;

3) розподілити обов'язки між працівниками закладу освіти щодо забезпечення евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу;

4) складати та оновлювати до нового навчального року спільно із підрозділами поліції та ДСНС загальну інформація про заклад освіти, яка повинна містити відомості, передбачені пунктом 2 розділу IV цього Порядку.

5) вжити заходи щодо унеможливлення потрапляння сторонніх осіб та автотранспорту на територію закладу освіти;

6) своєчасно надавати засновнику закладу освіти інформацію про потреби закладу освіти щодо необхідності забезпечення фізичною охороною, інженерно-технічної оснащеності закладу освіти, встановлення технічних засобів охорони в зонах підвищеного ризику;

7) здійснювати контроль за виконанням заходів спрямованих на створення безпечних умов перебування учасників освітнього процесу в закладі освіти;

8) здійснювати не рідше одного разу на півріччя комплексне обстеження стану сховища та укриття, маршруту руху до них, вказівників, надійності охорони закладів освіти (запірні пристрої на вікнах та дверях, наявність ґрат на

вікнах, комплексу тривожної сигналізації з передаванням тривожних сповіщень на пункти централізованого спостереження охорони тощо);

9) ініціювати перед засновником закладу освіти питання витрат у кошторисі закладу освіти для вжиття заходів щодо інженерно-технічної оснащеності закладу освіти та забезпечення індивідуальними засобами захисту органів дихання та шкіри працівників закладу освіти та здобувачів освіти, у разі потреби;

10) знати схему оповіщення про напад або ризик нападу на заклад освіти, оприлюднити цей порядок та порядок надання сигналів оповіщення у закладі освіти та засобами електронних комунікацій (сайт, електронна розсилка, месенджери тощо) закладу освіти, своєчасно координувати дії учасників освітнього процесу у разі нападу або ризику нападу, з урахування заходів особистої безпеки;

11) постійно утримувати у справному робочому стані радіо, телеприймачі, обладнання для доведення оповіщення у закладі освіти;

12) контролювати стан підвальних та підсобних приміщень, дахів, місць найбільш вірогідного здійснення нападу на території закладу освіти; не рідше одного разу на півріччя проводити перевірку таких приміщень разом з постійно діючою технічною комісією з обстеження приміщень і споруд (протягом двох діб після перевірки, скласти належним чином оформлений акт обстеження приміщень і території закладу освіти із зазначенням висновків та долучати до акту додаток(ки) (роздруковану(і) фотоілюстрацію (її) та/або відеозапис(и) на електронному носіїві інформації);

13) щорічно планувати заходи (навчання, практичні тренування, тренінги тощо) щодо правил поведінки у разі нападу або ризику нападу та проведення інструктивних занять з учасниками освітнього процесу щодо порядку дій у разі надходження повідомлення про напад на заклад освіти;

14) організовувати практичні тренування учасників освітнього процесу щодо дій під час нападу на заклад освіти не рідше ніж чотири рази протягом навчального року;

15) у разі нападу або ризику нападу та інших надзвичайних ситуацій негайно вжити заходи, передбачені цим Порядком та вимогами інших нормативно-правових актів щодо організації дій персоналу закладу освіти і всіма доступними способами інформувати працівників про подальші дії;

16) організовувати проведення педагогічними працівниками бесід та інструктажів зі здобувачами освіти та батьками щодо алгоритму дій у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти та обов'язковості їх виконання.

3. Працівник закладу освіти у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти повинен:

1) за можливості та з дотриманням заходів безпеки з'ясувати обставини (сутність загрози, кількість потерпілих, їх установчі дані, стан та місцезнаходження);

2) у разі наявності інформації про напад або ризик нападу на заклад освіти працівник негайно повідомляє керівника закладу освіти та за його дорученням повинен зателефонувати за скороченим номером екстреного виклику поліції «102» з подальшим повідомленням органу управління у сфері освіти в установленому порядку та ввімкнути режим тривоги ручної системи тривожної (охоронної і охоронно-пожежної) сигналізації (у разі її наявності);

3) за погодженням з керівником закладу освіти, у разі можливості, з метою оповіщення учасників освітнього процесу про напад запустити оповіщення;

4) у разі необхідності та переконавшись у безпеці, вжити заходи щодо проведення безпечної та швидкої евакуації учасників освітнього процесу у місце визначене планом евакуації або найбільш безпечне місце якомога далі від вікон і дверей або до укриття;

5) провести бесіду та інструктаж із здобувачами освіти щодо алгоритму дій у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти та обов'язковості виконання цих дій;

6) вжити заходи щодо попередження паніки у процесі проведення евакуації, недопущення випадків травматизму;

7) у разі неможливості евакуації вжити заходи щодо залишення здобувачів освіти у місці їх перебування та переміститися якомога далі від вікон і дверей;

8) організувати перевірку наявності здобувачів освіти у місці укриття (евакуації), у разі можливості та переконавшись у безпеці, вжити заходи щодо встановлення місця знаходження відсутніх;

9) після прибуття поліцейських та/або рятувальників виконувати їх вимоги та сприяти в межах компетенції їхній діяльності, та за можливості поінформувати про проведення евакуації, місце перебування учасників освітнього процесу;

10) при наявності потерпілих організувати надання їм домедичної, медичної допомоги та психолого-педагогічного супроводу, в тому числі із залученням спеціальних служб.

4. Сигналом для негайного прийняття рішення про евакуацію учасників освітнього процесу та подальшого виконання дій Порядку у випадках нападу або ризику нападу, можуть бути факти:

1) знаходження у приміщенні, та/або на території закладу освіти чи в безпосередній близькості від нього осіб, які скоїли напад або існують інші дані, що свідчать про намір скоєння нападу;

2) надходження погроз (повідомлень про загрозу) телефоном в усній або письмовій формі про напад або ризик нападу на заклад освіти;

3) захоплення або утримання учасників освітнього процесу в заручниках у приміщенні чи на території закладу освіти;

4) увімкнення оповіщення.

5. Під час евакуації у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти працівники закладу освіти повинні враховувати вимоги положення Кодексу цивільного захисту України, Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 року за № 252/26697 (із змінами), Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 серпня 2016 року № 974, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 08 вересня 2016 року за № 1229/29359 .

6. Працівник закладу освіти за погодженням з керівником закладу освіти, проаналізувавши ситуацію, яка склалася та оцінивши рівень безпеки при проведенні евакуації учасників освітнього процесу, може прийняти рішення про її проведення, визначивши найбезпечніші евакуаційні шляхи та виходи до безпечної зони у найкоротший строк.

7. Для оповіщення учасників освітнього процесу передбачається наступна схема оповіщення:

1) перший сигнал (попереджувальний) – довгий дзвінок тривалістю 10 секунд, призначений для привернення уваги учасників освітнього процесу та попередження про напад або ризик нападу, інші надзвичайні ситуації;

2) другий сигнал (координаційний) – короткі дзвінки, що повторюються після першого (попереджувального) сигналу тричі з паузами, призначений для повідомлення учасникам освітнього процесу, що відбувається надзвичайна ситуація;

3) третій сигнал (дієвий) – в разі евакуації це довгий дзвоник тривалістю 5 секунд; конкретні комбінації довгих дзвінків тривалістю 5 секунд кожний

залежно від надзвичайної ситуації в закладі освіти, кількість яких визначено в розділі III цього Порядку.

8. Під час проведення евакуації працівники закладу освіти ретельно перевіряють приміщення закладу освіти щодо унеможливлення перебування у небезпечній зоні дітей.

У разі якщо проведення евакуації є небезпечним, працівник закладу освіти може прийняти рішення про залишення здобувачів освіти у місці їх перебування та за власною ініціативою вжити заходи щодо блокування доступу до приміщення та захисту здобувачів освіти (закрити та замкнути двері, вимкнути світло та пристрої, що випромінюють світло та видають звуки, перемістити наявні меблі до дверей та вікон, забезпечити збереження тиші та інші можливі дії для захисту).

III. Алгоритм орієнтовних невідкладних дій учасників освітнього процесу у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти

1. Працівник закладу освіти у разі терористичного акту в закладі освіти, або погроз скоєння таких дій, повинен негайно зателефонувати за скороченим номером екстреного виклику поліції «102», увімкнути режим тривоги ручної системи тривожної (охоронної і охоронно-пожежної) сигналізації (у разі її наявності) та повідомити керівника закладу освіти.

2. Дії керівника закладу освіти:

1) негайно приймає рішення щодо координації та порядку дій працівників закладу освіти в залежності від обставин терористичного акту (евакуація, залишення в місці перебування тощо);

2) метою оповіщення учасників освітнього процесу запускає оповіщення: перший та другий сигнали, які визначені підпунктами 1,2 пункту 7 розділу II;

третій сигнал (дієвий) – довгі дзвінки тривалістю 5 секунд, що повторюються двічі;

3) переконавшись у безпеці учасників освітнього процесу, вживає заходи щодо проведення безпечної та швидкої евакуації учасників освітнього процесу у безпечне місце;

4) вживає заходи щодо попередження паніки у процесі проведення евакуації, недопущення випадків травматизму;

5) у разі неможливості евакуації, вживає заходи щодо залишення учасників освітнього процесу закладу освіти у місці їх перебування та блокування будь-яким шляхом дверей та вікон;

6) організовує перевірку наявності здобувачів освіти та вживає заходи щодо встановлення місцезнаходження відсутніх;

7) після прибуття поліцейських, діє за їх вказівкою, інформує про проведення евакуації, місце перебування учасників освітнього процесу;

8) у разі наявності потерпілих зобов'язаний організувати надання їм домедичної, медичної допомоги та психолого-педагогічного супроводу, в тому числі із залученням спеціальних служб.

3. У разі виявлення вибухонебезпечних предметів (речовин, механізмів), вибуху чи отриманні повідомлення про закладення вибухівки працівник закладу освіти вживає заходи, передбачені пунктом 1 цього розділу.

4. Дії керівника закладу освіти:

1) негайно приймає рішення щодо огороження на безпечній відстані та, за можливості, позначення яскравою стрічкою місця знаходження вибухонебезпечного предмету (речовин, механізмів) до прибуття на місце події представників вибухотехнічного підрозділу та кінологічної служби;

2) з метою оповіщення учасників освітнього процесу запускає сигнал оповіщення: перший та другий сигнали, які визначені підпунктами 1,2 пункту 7 розділу II; третій сигнал (дієвий) – довгі дзвінки тривалістю 5 секунд, що повторюються тричі;

3) у разі можливості організовує безпечну та швидку евакуацію учасників освітнього процесу з місця можливого розташування або виявлення вибухонебезпечних предметів, епіцентру вибуху;

4) вживає заходи, передбачені підпунктами 4-8 пункту 2 цього розділу.

5. Дії працівників закладу освіти в разі увімкнення сигналу «Повітряна тривога»:

1) почувши сигнал «Повітряна тривога», невідкладно організовує переміщення учасників освітнього процесу у супроводі працівників закладу освіти. Після увімкнення сигналу «Відбій повітряної тривоги», організовує повернення учасників освітнього процесу до запланованих заходів, а також перевіряє кількість здобувачів освіти.

Для супроводу початкових класів можуть бути залучені інші працівники закладу освіти. Для швидкого надання медичної допомоги залучається медичний працівник.

2) працівник закладу освіти організовує пересування в приміщенні класу двома колонами та швидко залишення кабінету; перевіряє приміщення закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу, по завершенню перевірки прямує до найближчого укриття.

Здобувачі освіти, які знаходяться на подвір'ї закладу, почувши, що лунає сигнал «Повітряна тривога», повинні самостійно рухатися до укриття закладу освіти (або найближчого укриття).

3) працівник закладу освіти допомагає учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця, здійснює необхідні заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті;

4) за можливості у визначений закладом освіти спосіб оповіщає батьків – про переміщення дітей до укриття (вихід з укриття);

5) після увімкнення сигналу «Відбій повітряної тривоги» працівник закладу освіти контролює вихід усіх учасників освітнього процесу з укриття організованими колонами або групами.

Під час переміщення до укриття необхідно врахувати наявність інклюзивних груп і класів. У випадку присутності дітей з особливими освітніми потребами – попередньо проводити з ними навчання та бесіди, передбачити швидко та спокійне переміщення до укриття, спеціальне місце та заходи, що будуть здійснюватися в укритті для максимального залучення до них дітей з особливими освітніми потребами.

IV. Організація дій посадових осіб органів (підрозділів) поліції щодо раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти

1. Начальники територіальних (відокремлених) підрозділів головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві за поліцейськими (підрозділів превентивної діяльності) закріплюють заклади освіти територіальної громади для проведення превентивних заходів щодо зниження ризику нападу на заклади освіти, а також на початку навчального року переглядають кількість нарядів поліції у зоні оперативного реагування та наближення їх до закладів освіти.

2. Поліцейські, за якими закріплено заклад освіти, зобов'язані:

1) вживати заходи щодо взаємодії з представниками територіальних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій щодо обстеження стану готовності, функціональності укриття та реагування в закладах освіти у разі отримання оповіщення;

2) проводити роз'яснювальну роботу з керівником закладу освіти з питань підвищення засобів охорони закладів освіти;

3) забезпечити відвідування закладів освіти та проведення з учасниками освітнього процесу просвітницьких заходів з питань запобігання правопорушенням серед дітей, правил поведінки, пов'язаних зі зниженням ризиків скоєння булінгу та інших видів правопорушень, алгоритму дій у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти не рідше, ніж один раз на тиждень у навчальному році;

4) проводити в межах компетенції інструктивні заняття з учасниками освітнього процесу щодо алгоритму дій у разі отримання повідомлення про напад на заклад освіти не рідше, ніж чотири рази у навчальному році;

5) у встановленому порядку брати участь у навчанні та практичних тренуваннях учасників освітнього процесу щодо дій під час нападу на заклад освіти та евакуації учасників освітнього процесу не рідше, ніж чотири рази у навчальному році.

3. Поліцейські, за якими закріплено заклад освіти, повинні складати та оновлювати до кожного навчального року загальну інформацію про заклад освіти, яка повинна містити наступні відомості:

1) загальні відомості про заклад освіти (повне та скорочене найменування, місце розташування, поштова адреса, телефон, факс, електронна пошта, карта місцевості із зазначенням місця розташування закладу освіти та об'єктів, розташованих поблизу, план-схема закладу освіти, кількість здобувачів освіти, працівників закладу освіти;

2) відомості щодо керівництва закладу освіти (прізвище, ім'я, по батькові керівника, його заступників, номери контактних телефонів);

3) план-схему евакуації учасників освітнього процесу (в укриття/з приміщення закладу освіти), маршрути евакуації (в укриття/з приміщення закладу освіти);

4) організаційні та технічні умови забезпечення захищеності закладу освіти, відомості про загальну систему охорони та технічні засоби охорони, наявність камер відеоспостереження, засоби та умови зберігання інформації з них;

5) систему оповіщення (включення/виключення, місцезнаходження, наявність резервної системи оповіщення);

6) ситуаційні алгоритми дій при виникненні ризику нападу або нападу на заклад освіти, евакуації учасників освітнього процесу.

4. Поліцейські, за якими закріплено заклад освіти, у разі нападу на заклад освіти та евакуації учасників освітнього процесу за потребою можуть надавати

загальну інформацію про заклад освіти правоохоронним органам для її використання під час реагування на подію, проведення безпечної та швидкої евакуації учасників освітнього процесу.

5. Реагування на повідомлення про напад або ризик нападу на заклад освіти в органах (підрозділах) поліції здійснюється в порядку, визначеному Інструкцією з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ від 27 квітня 2020 року № 357, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 15 травня 2020 року за № 443/34726 та наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09 жовтня 2017 року № 841/ДСК, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 листопада 2017 року № 1399/31267.

Інструкція з охорони праці

про порядок дій персоналу при виявленні предмета, схожого на вибуховий пристрій <https://osvita-docs.com/node/323>

1. Загальні вимоги безпеки

1.1. Ця інструкція про порядок дій персоналу при виявленні предмета, схожого на вибуховий пристрій, розроблена для всіх працівників школи з метою запобігання виникнення терористичних актів (вибухів).

1.2. В якості запобіжних заходів (заходів профілактики) необхідно:

- посилити режим пропуску на територію загальноосвітнього закладу;
- встановити міцні двері в підвальних приміщеннях з замками;
- опечатати горищні та підвальні приміщення;
- перевірити всі незайняті приміщення в школі;
- розробити план евакуації учнів, персоналу і постраждалих;
- підготувати засоби оповіщення учнів і співробітників загальноосвітнього закладу;
- проводити ретельний підбір співробітників, обслуговуючого персоналу (чергових, сторожів, прибиральників, двірників та ін.);
- організувати підготовку співробітників загальноосвітнього закладу спільно з правоохоронними органами, шляхом практичних занять щодо дій в умовах прояву тероризму;
- щодня здійснювати обхід і огляд території та приміщень з метою виявлення підозрілих предметів;
- ретельно перевіряти майно, товари, обладнання, що надходять, за кількістю предметів, станом упаковки і т. д;
- заборонити парковку автомобілів на території школи;
- звільнити від зайвих предметів службові приміщення, де розташовані технічні установки;
- забезпечити регулярне видалення з будівлі сміття, не допускати його накопичення на території загальноосвітнього закладу, а також сухої трави;
- контейнери - сміттєзбірники встановити за межами будівель об'єкта;
- проінструктувати персонал загальноосвітнього закладу про те, що забороняється приймати на зберігання від сторонніх осіб будь-які предмети і речі;
- довести до всього персоналу загальноосвітнього закладу номери телефонів, за якими необхідно довести до відома відповідних органів при виявленні підозрілих предметів або ознак загрози проведення терористичного акту.

1.3. Необхідно звертати увагу на незнайомих людей в будівлі і на території школи, розпитувати про мету їхнього прибуття, по можливості перевіряти документи. Будь-які підозрілі люди на подвір'ї загальноосвітньої установи і будь-які дивні події повинні звертати на себе увагу колектива установи і учнів.

1.4. У разі виявлення підозрілих предметів: безгоспних (забутих) речей, сторонніх предметів - треба, не чіпаючи їх, негайно повідомити адміністрацію школи (адміністрація школи повідомляє в міліцію). Як маскування для вибухових пристроїв використовуються звичайні побутові предмети: сумки, пакети, згортки, коробки, іграшки, гаманці, банки з-під напоїв і т.п.

1.5. Не слід самостійно робити ніяких дій з вибуховими пристроями або предметами, підозрілими на вибуховий пристрій - це може привести до їх вибуху, численних жертв і руйнувань!

2. Вимоги безпеки перед початком занять.

2.1. Черговий адміністратор по школі зобов'язаний:

- перед чергуванням здійснити обхід і огляд приміщень (туалети, коридори, поверхи) з метою виявлення підозрілих предметів;
- при виявленні підозрілого предмета повідомити директору школи (по телефону) і в будівлю школи нікого не допускати (до його прибуття);
- при прийманні приміщень, здійснювати перевірку стану приміщень.

2.2. Двірник зобов'язаний:

- перед прибиранням території здійснювати обхід і огляд території навколо будівлі школи з метою виявлення підозрілих предметів;
- при виявленні підозрілого предмета на території школи повідомити адміністрацію школи і до прибуття відповідальних осіб до підозрілого предмету нікого не допускати.

2.3. Черговий учитель по школі зобов'язаний:

здійснити обхід і огляд приміщень (туалети, коридори, поверхи, пости чергових) з метою виявлення підозрілих предметів; при виявленні підозрілого предмета повідомити адміністрацію школи і в будівлю школи нікого не допускати (до їх прибуття).

3. Вимоги безпеки під час занять

3.1. Черговий учитель і учні по школі після дзвінка на урок здійснюють обхід та огляд приміщень (туалети, коридори, поверхи) всередині будівлі з метою виявлення підозрілих предметів.

3.2. Співробітник охорони під час уроку не допускає на поверхи школи батьків, які прибули до класного керівника, відвідувачів до директора школи або до його заступників. Записує в книгу відвідувань прибулих і супроводжує їх до кабінету.

3.3. Працівникам загальноосвітнього закладу, учням та охоронцю школи забороняється приймати на зберігання від сторонніх осіб будь-які предмети і речі.

4. Вимоги безпеки при виявленні підозрілого предмета

4.1. Ознаки, які можуть вказувати на наявність ВП:

- наявність на виявленому предметі проводів, мотузок, ізоляційної стрічки;
- підозрілі звуки, клацання, цокання годинника;
- від предмета виходить характерний запах мигдалю або інший незвичайний запах.

4.2. Причини для побоювання:

- знаходження підозрілих осіб до виявлення цього предмета;
- загрози особисто, по телефону або в поштових відправленнях.

4.3. Дії при виявленні предмета, схожого на вибуховий пристрій:

- не чіпати, не підходити, не переміщувати і не переносити виявлений підозрілий предмет;
- не намагатися самостійно розмінувати вибуховий пристрій;
- утриматися від використання засобів радіозв'язку, в тому числі і мобільних, поблизу даного предмета;
- негайно повідомити про виявлення підозрілого предмета адміністрації школи;
- зафіксувати час і місце виявлення підозрілого предмета;
- звільнити від людей небезпечну зону в радіусі не менше 100 м;
- по можливості організувати охорону підозрілого предмета, перебуваючи, по можливості, за предметами, що забезпечують захист (кут будівлі або коридор);
- не повідомляти про загрозу вибуху нікому, крім тих, кому необхідно знати про те, що трапилося, щоб не створювати паніку.
- бути готовим описати зовнішній вигляд предмета, схожого на вибуховий пристрій. Предмет може мати будь-який вид: сумка, згорток, пакет т. п., що знаходяться безгосподарно в місці можливої присутності великої кількості людей, поблизу вибухо- і пожежонебезпечних місць, розташування різного роду комунікацій. Також за своїм зовнішнім виглядом він може бути схожий на вибуховий пристрій (граната, міна, снаряд і т. п.); можуть стирчати проводки, мотузочки, ізоляційна стрічка, скотч; можливе цокання годинникового механізму, механічне дзижчання, інші звуки; мати запах мигдалю або інший незнайомий запах.

4.4. Дії адміністрації школи при отриманні повідомлення про виявлення предмета, схожого на вибуховий пристрій:

- переконатися, що даний виявлений предмет за ознаками вказує на вибуховий пристрій;
- забезпечити охорону підозрілого предмета;
- негайно повідомити про виявлення підозрілого предмета в правоохоронні органи за телефонами _____, _____;

- організувати евакуацію постійного складу і учнів з будівлі і території школи, минаючи небезпечну зону, в безпечне місце.
- дочекатися прибуття представників правоохоронних органів, вказати місце розташування підозрілого предмета, час і обставини його виявлення.
- далі діяти за вказівкою представників правоохоронних органів.

4.5. При охороні підозрілого предмета знаходитися, по можливості, за предметами, що забезпечують захист (кут будівлі, колона, дерево, автомашина і т. д.), і вести спостереження.

5. Вимоги безпеки після закінчення занять

5.1. Черговий вчитель загальноосвітньої установи після завершення роботи зобов'язаний здійснити обхід території чергування, провести огляд приміщень (туалети, коридори, поверхи) всередині будівлі з метою виявлення підозрілих предметів.

5.2. Черговий адміністратор загальноосвітнього закладу після закінчення роботи повинен здійснити обхід і огляд приміщень (коридори, поверхи) всередині будівлі з метою виявлення підозрілих предметів.

5.3. При наявності підозрілих предметів повідомити безпосередньо директору загальноосвітнього закладу і діяти відповідно до його вказівок і положень цієї інструкції.

ДСНС: Тема: Порядок дій та правила поведінки у разі виявлення вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів.

3. Дії у разі виявлення підозрілого предмета:

- негайно припинити всі роботи в місці (районі) виявлення предмета (заглушити двигуни, зупинити техніку);
- по можливості попередити про знахідку інших осіб, які знаходяться поруч;
- швидко відвести на максимальну безпечну відстань (не менше 100 метрів) усіх людей, які знаходяться поблизу, при цьому рухатись назад необхідно по своїх слідах;
- у разі залишення підозрілого предмета невідомою особою, свідком чого ви стали, необхідно запам'ятати її зовнішність, одяг, автотранспорт та його номерні знаки;
- позначити місцезнаходження предмета, по можливості огородити його (для огорожі можна використовувати різні підручні матеріали: дошки, жердини, гілки, мотузки, шматки яскравої матерії тощо);
- по можливості у разі наявності фотозасобів здійснити фотофіксацію предмета та місце його розташування;
- зберігайте спокій та не панікуйте, при цьому надавайте допомогу літнім, важкохворим людям і дітям;
- негайно повідомте оперативні служби, надавши інформацію про характерні ознаки предмета (місце його розташування, дату і час виявлення та особу, яка його виявила), за телефонами: 101 – У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ БОЄПРИПАСІВ; 102 – У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ПІДОЗРІЛОГО ОБ'ЄКТА;
- не допускайте до небезпечної зони інших людей та, знаходячись якнайдалі від місця виявлення або за будь-яким захисним укриттям, обов'язково дочекайтеся представників правоохоронних органів або ДСНС України;
- у разі загрози виникнення вибуху негайно лягайте на землю у найближче заглиблене місце (канави, ями, ритвини тощо), ногами до епіцентру вибуху,

обличчям вниз та прикрийте голову якимись речами або руками, при цьому долонями щільно закриваючи вуха та відкривши рот для урівноваження тиску;

- Звуковий (акустичний удар) може призвести до розривів судин та барабанних перетинок;

- очікувати на безпечній відстані від місця розташування вибухонебезпечного предмета або предмета, схожого на нього, представників органів місцевої влади, ДСНС, поліції, при цьому здійснюючи заходи щодо недопущення до небезпечної зони інших людей;

- у разі загрози виникнення вибуху негайно лягти на землю у найближче заглиблене місце (канави, ями тощо) ногами до епіцентру вибуху, обличчям вниз та прикрити голову якимись речами або руками, при цьому долонями щільно закриваючи вуха та відкривши рот для урівноваження тиску.

Категорично забороняється: - брати вибухонебезпечний предмет у руки, зберігати його, нагрівати та ударяти по ньому;

- переносити, перекладати, перекочувати його з місця на місце;
- намагатися розібрати;
- використовувати для розведення вогню, кидати, класти у вогонь;
- заносити в приміщення; - закопувати в землю; - кидати в криницю або річку;

- здавати на металобрухт;
- використовувати для виготовлення саморобних піротехнічних засобів – петард чи вибухових пакетів;

- курити та використовувати відкритий вогонь поблизу місця знаходження вибухонебезпечного предмета або предмета, схожого на нього;

- розпалювати поряд багаття, користуватися запальничками, іншими джерелами вогню, а також предметами, що можуть його утворювати;

- піднімати, витягувати з ґрунту, зрушувати з місця, кидати, ударяти і розбирати будь-які вибухонебезпечні предмети;

- приносити в місця перебування людей предмети, що схожі на вибухонебезпечні.

Дуже важливо не втрачати контроль, не піддаватися паніці, заспокоїтися та уточнити ситуацію. У будь-якому разі при виявленні вибухонебезпечного предмету або предметів підозрілого характеру лише безумовне виконання заходів безпеки є гарантією того, що не станеться випадку каліцтва чи загибелі.

ПОРАДИ КЕРІВНИКУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ:

На випадок виявлення підозрілих предметів, що можуть виявитися вибуховими пристроями, пропонуються заходи попереджувального характеру:

- посилення пропускнуго режиму при вході і в'їзді на територію закладу, пильнування системи сигналізації і відеоспостереження;

- проведення обходів території закладу і періодичної перевірки складських приміщень на предмет своєчасного виявлення вибухових пристроїв або підозрілих предметів;

- організація проведення спільних із працівниками цивільного захисту, правоохоронних органів інструктажів і практичних занять з питань дій у разі загрози або виникнення надзвичайних подій.

У разі виявлення підозрілого предмета працівниками закладу освіти чи здобувачами освіти потрібно негайно повідомити правоохоронні органи, територіальні органи управління з питань цивільного захисту.

До прибуття оперативно-слідчої групи керівник закладу освіти повинен дати **вказівку співробітникам знаходитися на безпечній відстані від знайденого предмета. У разі потреби – евакуювати людей згідно наявного плану евакуації.**

Потрібно **забезпечити можливість безперешкодного під'їзду до місця виявлення підозрілого предмету автомашин правоохоронних органів, співробітників територіальних органів управління з питань цивільного захисту, пожежної охорони, невідкладної медичної допомоги, служб експлуатації, забезпечити присутність осіб, що знайшли знахідку, до прибуття оперативно-слідчої групи.**

У всіх випадках керівник закладу освіти дає **вказівку не наближатися, не чіпати, не розкривати і не переміщати підозрілу знахідку, зафіксує час її виявлення.**

Однією з серйозних загроз сучасного суспільства є тероризм. Більшість цих злочинів здійснюються з використанням вибухових пристроїв. Нерідко це саморобні, нестандартні пристрої, що їх складно виявити, знешкодити або ліквідувати. Зазвичай вони поміщаються в звичайні портфелі, сумки, банки, пакунки і потім залишають у багатолюдних місцях. У такому разі важко відрізнити сумку з вибухівкою від такої ж сумки, залишеної забудькуватим громадянином. Часто такі міні-пастки мають досить привабливий вигляд. Відомі випадки застосування їх у авторучках, мобільних телефонах, гаманцях, дитячих іграшках.

Тому бездоглядні предмети вимагають особливої уваги.

Є декілька ознак, що дозволяють припустити, що маємо справу з вибуховим пристроєм. Слід звертати увагу на:

–припарковані біля будівель автомашини, власник яких невідомий або державні номери якої не знайомі мешканцям, а також коли автомобіль давно непорушно припаркований;

–наявність у знайденому механізмі антени або приєднаних до нього дротів;

–звуки, що лунають від предмету (цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу), мигтіння індикаторної лампочки;

–наявність джерел живлення на механізмі або поряд з ним (батарейки, акумулятори тощо);

–наявність розтяжки дротів або дротів, що тягнуться від механізму на велику відстань.

Якщо підозрілий предмет знайдено в установі, потрібно негайно повідомити про знахідку адміністрацію.

У разі знаходження вибухонебезпечного пристрою:

1. Негайно повідомити чергові служби органів внутрішніх справ, ДСНС;

2. Не підходити до предмету, не торкатися і не пересувати його, не допускати до знахідки інших людей;

3. Припинити всі види робіт в районі виявлення вибухонебезпечного предмету.

4. Не користуватися засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух).

5. Дочекатися прибуття фахівців; вказати місце знахідки та повідомити час її виявлення.

Слід пам'ятати, що розмінуванням, знешкодженням або знищенням вибухонебезпечних предметів займаються тільки підготовлені фахівці-сапери, допущені до цього виду робіт.